

N:o 89.

Uppläst och godkänd hos Första Kammarén den 16 maj 1895.
— — — — Andra Kammarén den 16 — 1895.

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, om åtgärders vidtagande för
åstadkommande af en fortskyndad och ändamålsenlig
folkskolestatistik.*

(Första Kammaréns tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 8.)
(Andra Kammaréns tillfälliga utskotts (n:o 1) utlåtande n:o 10.)

Till Konungen.

Uti en inom Riksdagen afgifven motion har anförts, bland annat, huru som till offentliggörande i serien »Bihang till Sveriges officiella statistik» hade vid nedannämnda tider öfverlemnats fyra berättelser om folkskolorna, afgifna, för år 1882 den 29 mars 1887; för år 1883 den 16 januari 1888; för år 1884 den 5 november 1889 och för år 1885 den 9 mars 1892.

För tiden efter år 1885 hade i ecklesiastikdepartementet hopats primäruppgifter för icke mindre än åtta år (1886—1893).

En statistik, som så sent offentliggjordes, vore naturligtvis till föga gagn, och de derpå nedlagda utgifterna kunde utan tvifvel användas på bättre sätt. En dylik statistik hade visserligen under alla omständigheter ett historiskt intresse, men dertill inskränkte sig hufvudsakligen dess värde.

För en hvar, som sysslade med folkskoleväsendet, vore det emellertid af största betydelse att kunna erhålla något så när snabba och tillförlitliga sifferuppgifter rörande folkskoleväsendets utveckling just under de allra sista åren. Ej minst för regering och Riksdag vore dylika uppgifter af nöden. Rätt ofta vidtoges förändringar i organisation, i vilkor för statsbidrags utgående o. s. v. Det vore då af största vikt, att man sattes i tillfälle att år efter år följa utvecklingen och se till, hvad resultatet blefve af de vidtagna åtgärderna.

Statens och kommunens utgifter för folkskoleväsendet vore så höga, att man ensamt af denna anledning kunde fordra, att resultatet, sådant det kunde framläggas i siffror, snarast möjligt offentliggjordes.

Medan folkskolestatistiken icke blifvit tillgänglig för senare tid än år 1885, hade redan från trycket utkommit statistiska uppgifter för år 1893 rörande en del andra samhällsangelägenheter, såsom bergshandteringen, fängvården, telegrafväsendet, statens jernvägstrafik, postverket, jordbruk och boskapsskötsel, landtmäteriet, allmänna arbeten, utrikes handel och sjöfart, statens domäner m. m.

Till jemförelse kunde äfven nämnas, att senast offentliggjorda häfte af läroverksstatistiken omfattade läsåret 1891—1892.

Af de sålunda påvisade omständigheterna framginge, att ett missförhållande i fråga om folkskolestatistiken fortfarande förefunnes, och borde man därför taga i öfvervägande, huru detta missförhållande bäst skulle kunna afhjelpas.

Då det med hänsyn till Riksdagens uttalande år 1893 angående denna angelägenhet icke syntes böra för närvarande ifrågasättas att genom förhöjdt ordinarie anslag förstärka arbetskrafterna inom ecklesiastikdepartementets statistiska afdelning, skulle, derest icke genom en lämpligare anordning af arbetet en större arbetsprodukt kunde ernås, ingen annan utväg för att komma ifrån det nuvarande tillståndet gifvas, än att sjelfva bearbetningen af det statistiska materialet inskränktes.

Af största vikt vore det att sådana åtgärder vidtoges, att, så snart 1894 års primäruppgifter inkommit till ecklesiastikdepartementet, bearbetningen af dessa kunde taga sin början, så att berättelsen för år 1894 kunde utkomma före den 1 augusti 1896, då bearbetningen af 1895 års primäruppgifter skulle vidtaga.

Vid öfvervägande af hvad sålunda i ärendet förebragts, har Riksdagen funnit ostridigt, att ett missförhållande i förevarande afseende

eger rum. För en noggrann kännedom om vårt folkskoleväsen kräfvades påtagligen en fortskyndad bearbetning och utgifning af den statistik, som för detta ändamål uppgöres. Det skulle väl vara obilligt att icke skänka tillbörlig hänsyn åt de svårigheter, som från början måste hafva varit förbundne med insamlandet och bearbetandet af de uppgifter, på hvilka sagde statistik skall grundas; men det är ock tydligt, att i den mån de för ändamålet anlidade krafterna blifvit mera förtrogna med arbetet, bearbetningen af de senare årens uppgifter böra lättare och snabbare kunna försiggå än den af de tidigare årsuppgifterna.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt, får Riksdagen hos Eders Kongl. Maj:t anhålla om vidtagande af den åtgärd, som kan finnas erforderlig, på det årligen en officiel statistisk berättelse om folkundervisningen i vårt land må varda offentliggjord och från trycket utgifven före utgången af det kalenderår, som närmast efterföljer det, hvarunder primäruppgifterna till ecklesiastikdepartementet bort inkomma.

Stockholm den 16 maj 1895.

Med undersåtlig vördnad.
